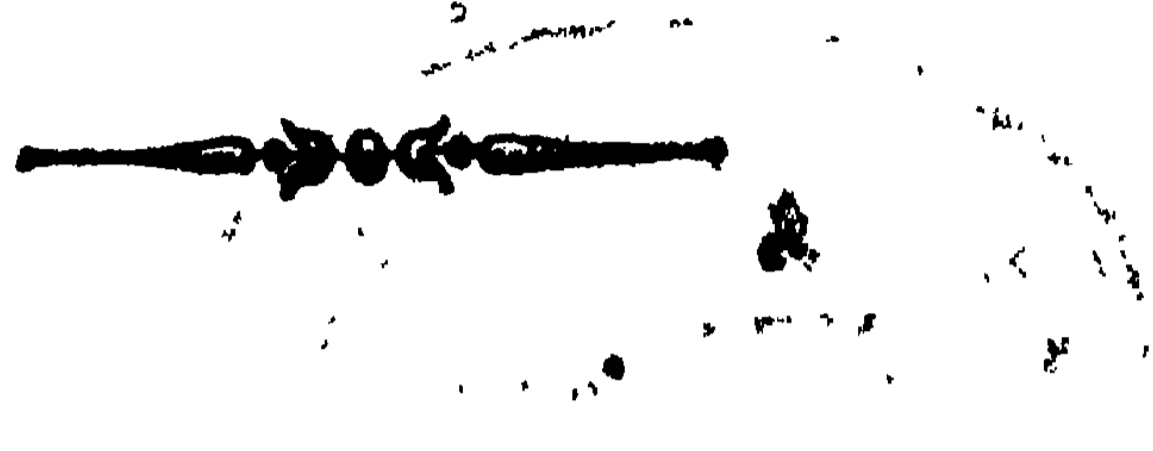


# १७ विश्वान्तरनारायणम् ।



श्रीगुरुचरण भट्टाचार्य—विरचितम् ।



ঢাকা, বাঙ্গালা-যন্ত্র ।

শ্রীমদনমোহন বসাকদ্বারা মুদ্রিত

ও

প্রকাশক কর্তৃক প্রকাশিত ।

২৪

২৭

৩৬

সন ১৩০৯ ।

মূল্য ১০/০ আনা ।

<b>RMIC LIBRARY</b>	
Acc No	78448
Class No.	651.21 with
Date	6.1.96
St. Card	A
Class.	55
Cat.	+
Bk. Card.	55
Checked	55

# सू. पात्रम् ।

पत्राङ्कम् ।

१ ।	विष्णुः	...	...	...	
२ ।	उत्सर्गपत्रम्	...	...	...	
३ ।	देवनमस्कारः	...	...	...	
४ ।	भारती षड्पाचाराः	...	...	...	१-८
५ ।	ग्रहसूचना	...	...	...	१
६ ।	ब्रह्मपुत्रतीरावहिततापसदर्शनं तत्सह चक्रञ्च कथोपकथनम्	...	...	...	२-७
७ ।	चक्रञ्च शिवारधनं तत्सह वाक्यान्तापः पार्वती दर्शनञ्च	...	...	...	४-१०
८ ।	कालीघाटे चक्रञ्च देवीदर्शनं तत्सह कथोपकथनञ्च	...	...	...	१०-१२
९ ।	चक्रञ्च वैदयनाथदर्शनम्	...	...	...	१२-१७
१० ।	चक्रञ्च गमातीर्थ दर्शनं बलमूर्तीर क्रियादिकञ्च	...	...	...	१४-१९
११ ।	चक्रस्य काशीदर्शनं गङ्गार्चनञ्च	...	...	...	१९-२४
१२ ।	गङ्गास्तवः	...	...	...	१४
१३ ।	विष्णुमित्राभवनगमनं तत्सह शाङ्गप्रसङ्गः	...	...	...	१९-२१
१४ ।	वाराणस्यामवहितः देवारधनं अनपूर्णाङ्कनञ्च	...	...	...	२२-२७
१५ ।	विश्वेश्वरार्चनं महिम्नस्तवः	...	...	...	२७-२८
१६ ।	देव्याविर्भावः चक्रस्य तदुपासना	...	...	...	२५-२९
१७ ।	वाराणस्यां श्रीकृष्णदर्शनम् तत्सह कथोपकथनम्	...	...	...	२४-३१
१८ ।	श्रीकृष्णस्य स्तुतिः	...	...	...	३२-३७
१९ ।	चक्रञ्च शुकनाससह विवादः	...	...	...	३७-३८
२० ।	वाराणस्यां पुनरागमनं	...	...	...	३८
२१ ।	धर्मपुत्रेण सहवसतिरालापञ्च	...	...	...	३८-३९
२२ ।	चक्रस्य विष्णुलोकप्राप्तिः	...	...	...	३९

<b>RMIC LIBRARY</b>	
Acc. No. <b>178448</b>	
Class No. <b>051.21</b> <b>with</b>	
Date	<b>6.1.96</b>
St. Card	<b>A</b>
Class	<b>SSy</b>
Cat.	<b>A</b>
Bk. Card.	<b>SSy</b>
Checked	<b>SSy</b>

# सूचिका ।

			पत्राङ्कम् ।
१ ।	विक्रान्तिः	...	
२ ।	उत्सर्गपत्रम्	...	
३ ।	देवनमस्तुतः	...	
४ ।	भारती षड्पाचारः	...	१-८
५ ।	ग्रहसूचना	...	१
६ ।	ब्रह्मपुत्रतीरावहिततापसदर्शनं तत्सह चन्द्रश्च कथोपकथनम्	...	२-७
७ ।	चन्द्रश्च शिवाराधनं तत्सह वाक्यालपः पार्वती दर्शनम्	...	४-१०
८ ।	कालीघाटे चन्द्रश्च देवीदर्शनं तत्सह कथोपकथनम्	...	१०-१२
९ ।	चन्द्रश्च वैदयनाथदर्शनम्	...	१२-१७
१० ।	चन्द्रश्च गङ्गातीर्थ दर्शनं बलमूर्तीर क्रियादिकम्	...	१४-१९
११ ।	चन्द्रस्य कालीदर्शनं गङ्गार्चनम्	...	१९-२४
१२ ।	गङ्गास्तवः	...	२४
१३ ।	विश्वामित्राभवनगमनं तत्सह शाङ्गप्रसङ्गः	...	२२-२३
१४ ।	वाराणस्यामवहितः देवारधनं अन्नपूर्णाङ्गनम्	...	२३-२४
१५ ।	विश्वेश्वरार्चनं महिम्नस्तवः	...	२४-२५
१६ ।	देव्याविर्भावः चन्द्रस्य तदुपासना	...	२५-२९
१७ ।	वाराणस्यां श्रीकृष्णदर्शनम् तत्सह कथोपकथनम्	...	२५-२९
१८ ।	श्रीकृष्णश्च स्तुतिः	...	३२-३३
१९ ।	चन्द्रश्च शुकनाससह विवादः	...	३३-३४
२० ।	वाराणस्यां पुनरागमनं	...	३४
२१ ।	धर्मपुत्रेण सहवसतिरालापश्च	...	३४-३५
२२ ।	चन्द्रस्य विष्णुलोकप्राप्तिः	...	३५

## अशुद्ध संशुद्धिपत्रम् ।

श्लोक संख्या	अशुद्धपदं	शुद्धपदं
६१	आतुमिच्छामि	आतुमिच्छसि
११२	कोपिनवेशसुन्दरं	कोपिनवेशसुन्दरं
१३३	परिपकेकुशागनीतिः	परिपकेकुशालीतिः
१२७	महिंसा	महिंसा
२१८	मवर्ग	मर्ग
२१२	अमहमि	अमहसि
२२९	समायाति	समायाति
२४९	डोर्गैर्मेन	डोर्गैर्मेन
२४२	देवगणैस्तै	देवगणैस्तै
२४६	श्लोकस्य प्रथमचरणान्तरं पाठ्यां	“चक्रुर्वाच”

# বিজ্ঞপ্তিঃ ।



সংসৃত্য পাদারবিন্দং প্রিয়তরং  
মোক্ষমূলং ধ্যানাধিগম্যং গুরুগাং ॥  
জ্ঞানায় জীবানাং বিবৃতস্বধুনা  
গ্রহেহায়ং দীনেন বিদ্বৎরঞ্জনায ॥  
বিষ্ণুমুনিবংশ ধরেণ শ্রীগুরুচরণ দেবশর্ম্ম ভট্টাচার্যেন ।  
অস্য সর্কবিধং সত্বঞ্চ রক্ষিতমিতি ।  
শকাব্দাঃ ১৮২৪ । মাঘস্য প্রথম দিবসে ।  
ঢাকা নগর্যাম্ ।





ॐ शक्ति देव श्रीमं राजराजेश्वरलाल  
शर्मणः सहधर्मिणी मदात्तुजोपमा  
राजलक्ष्मी श्रीमती हिरण्वाला  
देवी श्रीकरकमलेषु—

कमले कोमलप्राणे देवाराधे सुलोचने  
विनोदयति चिंतुते अहोहयं सकलो तवे॥

स्नेहानुगत

श्रीवर्गीकान्त देव शर्म तट्टाचार्यस्य क



## দেবনামস্কারঃ ।



নিগুণোহপি স্বগুণঃ বিশ্বস্ত ধাতা  
যশ্চ পালয়তি সংহরত্যকর্মৃত্যা ।  
তস্মাহি হৃদয়স্থাং নমামি দুর্গাং  
মন্তো যস্থা বাঙ্রসাস্থাদৈর্মহেশঃ ॥ ২  
কুষোহপি স্বদোষং প্রক্ষাল্যপ্রহৃতঃ  
জন্মমাসাদ্য পুতো গর্ভস্থঃ পুরা ।  
ক্রোড়স্থোহনুপমেয়াং ববর্ক শোভাং  
চন্দ্রার্কৌ বিজিত্য রত্নকাঞ্চনৌরা ॥ ৩





# ভারতী ষড়পচারঃ ।



যন্ত্রী বীণা নদতি মধুরং গীতি রাগৈ বিমিশ্রং  
প্রীতিং শোভাং বিদধতি করে চারুচন্দ্রাননেতে ।  
বস্ত্রং কৌশেয়মমল দৃশামগ্রগণ্যে পুনস্ত্বাং  
রত্নালঙ্কাররচিততনুং রাজতে চাতিরম্যাম্ ॥ ৪  
জাতা মন্দাঃ সমরবিমুখা ভারতেচার্য্যবীরা  
জাতা মন্দাঃ নৃপতিনিকরাঃ ধর্মহীনা অনার্য্যাঃ ।  
জাতা মন্দা অলসকলুষাঃ বিদ্বৎকুলপ্রসূতাঃ ।  
রামে রম্যে কথমিহচতে সম্ভবন্তি বিকাশাঃ ॥ ৫  
দিব্যামালাঃ সুরসরচিতা সারগর্ভাঃ পুরাতে  
কণ্ঠেলগ্না দয়িতসুরভিঃ হারমুক্তাংহিজিহ্বা  
পুষ্পচূতে রতিরতিবলা তে ভ্রমাদ্ বা কষায়ে  
আশা দীনে ব্রহ্মতিচপদং ক্ষুদ্রলোভাং গণাণাম্ ॥ ৬

ଏଷା ଯାତା ବିକଚକୂର୍ମୁମୈର୍ଯ୍ୟନ୍ମନଃସଦ୍ୟଜାତୈଃ  
 କର୍ତ୍ତାଯୋଗ୍ୟା ଭବତି ରଚିତା ହୀନକାନ୍ତିପ୍ରଭାବାଂ  
 ଈଶେ ଧନ୍ତେ ବିମଳଦର୍ଶନେ ମର୍ଦ୍ଦଂଶୁକ୍ରେ ସୁଶୀଳେ  
 ମୈଷା ବୈ ତେ ପଦବଲୟତାଂ ଗଚ୍ଛତୁ ଧ୍ୟାନଗମ୍ୟେ ॥ ୭  
 ରତ୍ନାଳଙ୍କାରବାହୁଲ୍ୟେ ସତି ସୁଗନ୍ଧିମକ୍ତୁଳେ ।  
 କୂଳବଧୁ ସୁଗାନ୍ଧୀ କିଂ ସୁକୃତି ଶଞ୍ଜାସିନ୍ଦୁରମ୍ ॥ ୮  
 ମୁରୋଜଂ କୁସୁମଦ୍ରୋଣଂ ଗୃହତାଂ ସମଚକ୍ଷୁଷା  
 ଯଦ୍ଧର୍ତ୍ତାବେ ଶୁରଂଗ୍ରାହଂ ବିଜ୍ଞାନାଂ କଲ୍ପ ଏସହି ।

---

अथ  
विश्वामित्रहर्षनाम्नाम्

---

नारायणे महादेवे मुक्तकलेवरे कलिः ।  
लक्ष्मि पाण्डुपुत्रेषु स्वर्गमायाति भौषणः ॥ १०  
विप्रा धर्मं न जानन्ति नचाचारं नच क्रियां ।  
न गुरोः शसनं वर्णा गच्छन्ति पापशासनात् ॥ ११  
एवं कलौ समुत्पन्ने धर्मकर्मविलोपिनि ।  
पापातिव्याधिदुःखाद्यैस्तुपिता मानवाः सदा ॥ १२  
जेतुं तमिह संग्रामे प्रवृत्तो द्विजनन्दनः ।  
प्रेक्ष्यमानः कलेः शक्तिं स्वयम् पौड्याश्रितः ॥ १३  
धर्मसंस्थापनार्थाय चात्मानं परिरक्षितुं ।  
हिताय देवदेवीनां सचेष्टश्चाभवत्तदा ॥ १४  
विसर्ज्य सुधुं भोगं चचार धरणीतले ।  
भिकारं प्राणरक्षार्थं जग्राह तापसे हितः ॥ १५  
इत्थं कालमकालंवा चिन्तयन् जीवमङ्गलं ।  
ब्रह्मपुत्रः ययो हानः तापसैकप्रतिष्ठितम् ॥ १६

( २ )

ধানচক্ষুস্তমুকীগন্তপক্বেশাবশেষভূৎ ।

সত্যসারস্ত তত্রাসিৎ কলাবুৎপাদনায় সঃ ॥ ১৭

আর্তজিজ্ঞাসুধর্মানিভিষ্চ পরিবৃতঃ ।

জ্ঞানমূর্তিঃ শুশোভেৎসৌ ভক্তবৃন্দৈর্নিসেবিতঃ ॥ ১৮

দৃষ্ট্বা তং বিজবুদ্ধংসং প্রণিপত্য কৃতাজ্জলিঃ ।

পপ্রচ্ছ পরয়া ভক্ত্যা জীবানাং মোক্ষকারণম্ ॥ ১৯

চন্দ্র উবাচ ।

কুতোঁ বা কথমায়াতঃ কিমর্থং বা ভ্রামামিচ ।

কথং প্রাপ্‌স্যামি বা দেব পরাতৃপ্তিং পরাগতিং । ২০

তাপস উবাচ ।

শিশুস্তমাত্রমাচারি কামনেয়ং মহত্তরা ।

উভয়োরস্তরং দৃষ্ট্বা নৈতৎ ত্বয়্যুপপদ্যতে ॥ ২১

গচ্ছ গচ্ছ গৃহংগচ্ছ স্বকর্মনিরতো ভব ।

অধীনাং সঞ্চয়ংকৃৎস্বা জীব বর্ষশতং সুখং ॥ ২২

“বুদ্ধোচ মাতাপিতরৌ সাধ্বীভার্য্যা স্ততঃ শিশুঃ ॥

অপ্যকার্য্যশতংকৃৎস্বা ভর্তব্য্য মনুরব্রবীৎ” ॥ ২৩

পোষ্যবর্গান্ পরিত্যজ্য কথং স্বর্গমবাপ্‌স্যামি ।

ভরণং পোষ্যবর্গানাং প্রশস্তং স্বর্গসাধনম্ ॥ ২৪

পিতৃব্যো মাতুলশ্চৈব ভ্রাতরৌ গুরবস্তথা ।

সর্বেতে চামিচ্ছন্তি ত্বতো বিপ্রাঃ সমাগতাঃ ॥ ২৫



काणककुञ्जपशुभ्यो बधिरेभ्यो विशेषतः ।  
परिद्रेभ्यो धनं दत्त्वा सुप्थेन नय क्वीवनम् ॥ २७  
अन्न पानादिकं विप्रे देहि वत्स प्रयत्नतः ।  
श्रुत्वां तूष्ठी महाकलं ब्राह्मणे वेदपारगे ॥ २८  
सारं सांप्रतमुक्त्वा सर्वशास्त्राग्रहामति ।  
यन्मया प्रदत्तं तूभ्यं तद्गृह्णित्वा सुधीभव ॥ २९

व्यास उवाच ।

बृहन्न्य वचनं श्रुत्वा बभूवुः बालः प्रचक्रमे ।  
आशेषवानी दुःखानि कर्मजातानि धीमते ॥ ३०

चन्द्र उवाच ।

यदुक्तं भवता देव गार्हस्थ्यं धर्ममुत्तमं ।  
सुप्थेनाचरितं सर्वं योक्तव्यं वै न कल्पते ॥ ३१  
प्रातरारभ्य कर्माणि धियामा यामिनीं प्रभो ।  
नित्यं करोमि तूताय शान्तिं न वेद्मि शान्तिं ॥ ३२  
अनित्यं नश्वरं सुखं कर्मजं कालं बाहिनं ।  
तत्कृत्वा सुधी यथा श्राम तद्वदस्व महायुने ॥ ३३

व्यास उवाच ।

आकर्ण्य वचनं बृहन्न तावत् बालस्य पौरुषं ।  
पपात धरणीधामे ह्यमतरुणिरिवाश्रयात् ॥ ३४

তাপস স্তাপিতোহত্যস্তং পুনরাহ সতেজসং ।

নৈতন্ধি রোচতে বৎস যথেষ্মি তথাকুরু ॥ ৩৪

বিপ্রেণেথং প্রবত্তিতশ্চন্দ্রো বালশশী যথা ।

প্রণিপত্য দ্বিজশ্রেষ্ঠং সমান্নাতঃ পুনর্গৃহম্ ॥ ৩৫

শাস্ত্র পাঠে তথাধ্যানে চেতসা নিশ্চলেন হি ।

বর্ষমেকং সুখং নিশ্চে পরিবৃত্তো বিপশ্চিত্তৈঃ ॥ ৩৬

যদগুহুং পুরমং তদ্বং মুনিভিঃ পরিরক্ষিতং ।

তন্নলভ্যং নরৈঃ শাস্ত্র পঠনাদেব কেবলম্ ॥ ৩৭

অর্চয়িতুং পুনর্দেবং গচ্ছত্যসৌ প্রশান্তধীঃ ।

দুর্গায়া ভবনং যত্র তিষ্ঠতি চ পিণাকধৃকৃ ॥ ৩৮

সপুষ্পং কুন্দশাখাভিঃ শারিভিম্‌গশাবকৈঃ ।

রাজ তদগৃহং রম্যং শান্তিদকুঞ্জকাননম্ ॥ ৩৯

পরিবৃত্তো ভক্তবৃন্দৈঃ স্থাবর রাজকন্যায়া ।

সুগমপুত্রো ক্রোড়ে কৃৎস্না শোভতে বৃষভধ্বজঃ ॥ ৪০

বিনয়াবনস্তস্তত্র প্রণিপাত পুরঃসরং ।

অর্চয়তি বিধাতারো পার্শ্বতীপরমেশ্বরো ॥ ৪১

চন্দ্র উবাচ ।

দ্বিভাগং হরগৌরীতি প্রপন্নং বৎসয়া প্রভো ।

জগৎসিস্কয়া বাপি পালনধ্বংসহেতবে ॥ ৪২

( ५ )

পুণ্ড্র তেন মামদ্য রক্ষতু পরমেশ্বর ।  
হরতু মম মালিন্যং চিত্তচঞ্চলকারুণম্ ॥ ৪৩  
সত্বরজস্তমাখ্যানাং গুণানাং প্রভবো বিভো ।  
প্রণবো ছন্দসাং ত্বংহি বাগর্থোৎপত্তিকারণম্ ॥ ৪৪  
জগৎযোনিরযোনিস্ত্বং জগদন্তোনিরন্তকঃ ।  
জগদাদিরনাদিস্ত্বং জগদীশোনিরীশ্বরঃ ॥ ৪৫  
ধ্যায়তস্তব পাদাজং মাহাত্ম্যং স্বরতস্তব ।  
কিংন সিধ্যতি দেবেশ মানবস্য মহীতলে ॥ ৪৬  
ত্বং পিতৃণামপি পিতা দেবানামপি দেবতা ।  
পরতোহপি পরশ্চাসি বিধাতা বেধসামপি ॥ ৪৭  
স্তানং শঙ্কর ধীরেন্দ্র পার্শ্বতীপ্রিয়বল্লভ ।  
ত্বংপ্রসাদাল্পভেজ্জীবশ্চতুর্ভুগ ফলানিচ ॥ ৪৮

ব্যাস উবাচ ।

কিমত্রাগমনং বৎস কিংবা চিস্তয়সীহতং ।  
বদবৈ সর্বমস্মাকং শিবেনোদিরিতং বচঃ ॥ ৪৯  
শ্রদ্ধা সহদয়ং বাক্যং চন্দ্রঃ প্রহৃষ্টমানসঃ ।  
নীলকণ্ঠমম্বিকেশং প্রণনাম পুনঃ শিবম্ ॥ ৫০

মহাদেব উবাচ ।

বাঞ্ছসি চেৎ রমাং ভার্য্যাং গৃহাণেমাং সুরূপিণীং ।  
রাজ্যং কাঙ্ক্ষতি চেত্তর্হি পুরেহস্মিন্ বসতিং কুরু ॥ ৫১

( ७ )

ईदं राज्यं गृह्णामां सुधिनं कुरु सत्तम ।  
येनाहं क्लेशसंसारं दृष्टीर्णोऽस्मि तथा कुरु ॥ ५२  
श्रुत्वेतत् वचनं चक्ष्त्रो देवदेवस्य धीमताः ।  
श्वितं कृत्वा पुनः प्राह कर्त्तव्यकरान्भुजः ॥ ५३

चक्षु उवाच ।

न काञ्चेन्न विजयं राज्यं नच भोगं सुधानिच ।  
काङ्क्षन्कामिनीभोगं दैहिकं कण्ठद्वुरं ॥ ५४  
प्रणमामि सदागौरीं जगन्मातां पतिव्रतां ।  
देवानामीश्वरीं देवीं जीवहितरतायुगाम् ॥ ५५  
तत्त्वमिच्छामि वेद्यं यत् विश्वात्पते र्मनोहरं  
आत्मणो जन्मवृत्तं जगतः प्राणधारणम् । ५६

महादेव उवाच ।

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि यद्यत्तत् स्तात्त्वमिच्छामि ।  
कथितं यमपारुतैत्ये सुनययुगलायच ॥ ५७  
द्वादशवत्सरं व्याप्य धनान्दोः शरीरेन च ।  
यत्प्रया चरितं तप सुफलममृतोपमम् ॥ ५८  
ममस्वाधर्म्यागत्य नारायणपराक्रमः ।  
द्विजकूलगतोऽपि त्वं कात्रधर्मैवोत्थितः ॥ ५९  
एकहस्तौ नृपसुतं हि युगास्तरे भविष्यसि ।  
नहि कश्च कदा राजन् राजानं ह्यायुपेक्षति ॥ ६०

द्विजोहं द्विजराजेन्द्र शशाङ्क लाङ्गनो हर ।  
 क्रात्रधर्मं महाकर्मं काङ्क्षति नेह मे मनः ॥ ७१  
 रञ्जोऽगुणोऽश्विना देव कर्मणामसमम्पूहा ।  
 न शाम्ये कर्मणावाट मनलोहविषा यथा ॥ ७२ ॥  
 प्रसीद देवदेवेश मा वृथा कौतुकं कुरु ।  
 अपि त्रैलोक्यराज्यस्य किं फलं पृथीशशना ॥ ७३  
 ग्रपयति यथैवेन्दुं प्रभातो निशिभोगिनः ।  
 तथा भोगस्य राजान मवसादो हि दह्यते ॥ ७४

महादेव उवाच ।

ऋतं तत्सर्वमस्माभिः यञ्जानं योगिनां मतं ।  
 तथापिह प्रियोऽवाल शेषापदेशं गृह्णाण मे ॥ ७५  
 वाराणशीं त्र्यजोऽङ्कुरां मदधिष्ठानं युक्तमं ।  
 तपश्चर कियं कालं यावन्न देवदर्शनम् ॥ ७६  
 मोक्षधामं युयुक्त्वा भुङ्क्ष्यते सततं वृषेः ।  
 समाचर ततो वस तीर्थपर्यटनं त्रतं ॥ ७७  
 अयोध्या मथुरा काशी गया काङ्क्षि अवस्थिका ।  
 पुरी धारावती चैव सप्तैश्वर्ये मोक्ष दायिका ॥ ७८  
 अन्यत्रैतु कृतं पापं गङ्गायाञ्च विनश्यति ।  
 गङ्गायाञ्च कृतं पापं वाराणस्याञ्च विनश्यति ॥ ७९

( ୮ )

ଯଦି କିଞ୍ଚିଃ କୃତଂ ଶ୍ରୀକ୍ଷେ ଦୁଃକୃତଂ ବଂସ ଜନ୍ମଜଂ ।  
ବାଂରାଗଣୀ ବିନଶ୍ୟାତି ଗୟାଗଙ୍ଗାମହୋଦିତା ॥ ୧୦  
ଦେବାନ୍ତତ୍ର ସମଭ୍ୟର୍ଚ୍ୟ ଶ୍ରୀର୍ପିଂଶ୍ଚାସିଞ୍ଚାନମୁକ୍ତମଂ ।  
ଦିବ୍ୟଞ୍ଚାନଂତପଃସାଧ୍ୟଂ ଦେବାନାମପି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭଂ ॥ ୧୧  
ଆତ୍ମେବ ଚାତ୍ମନୋବକ୍ତୁଃଃଋିପୁ ରାତ୍ମେବଚାତ୍ମନଃ ।  
ଇତି ଚିନ୍ତେ ସମାଧାୟ ଚାତ୍ମନ୍ୟେବ ସଦା ରମ ॥ ୧୨

ପାର୍ବତ୍ୟୁବାଚ ।

ତିର୍ଥ ବଂସ ଯାବତ୍ତୁତ୍ୟଂ ନଦାମି କବଚଂ ମମ ।  
ଯେନାତ୍ମାନଂ ପରିରକ୍ତ୍ୟ ଶ୍ଚକାର୍ଯ୍ୟଂ ସାଧୟିଷ୍ୟାମି । ୧୦  
ମହେଶ୍ଵରୋମହୋଶ୍ଵତଃ କୀର୍ତ୍ତିତୋଦେବଦାନବୈଃ ।  
ଇତିମତ୍ତା ମହାମତ୍ତ ଅର୍ଗଳାଂ ଅର ନିତ୍ୟଶଃ ॥ ୧୪  
ଆଶୀଷଂ ଗୃହ୍ଣ ମାଞ୍ଜଲ୍ୟମକ୍ଷୁଦ୍ରକାର୍ଯ୍ୟମସ୍ମିତଂ ।  
ବିପଦି ଅର ଗୋବିନ୍ଦଂ ଚକ୍ରପାଣିଂ ଚତୁର୍ଭୁଞ୍ଜୟ ॥ ୧୫  
ଭୁଞ୍ଜେନ୍ନମୟୁତସାରଂ ଦେବୈରିପସିତ ତତ୍ତୁଳଂ ।  
ମତ୍ତାଣି ଶୁରୁଦତ୍ତାନି ସତୋଃ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଗୌରବମ୍ ॥ ୧୬

ବ୍ୟାସ ଉବାଚ ।

ଦୃଷ୍ଟ୍ଵା ଦେବୀଂ ମହେଶ୍ଵୀଂତାଂ ସର୍ବକାତରଣଭୃଷିତାଂ ।  
ତତ୍ତୁକାକ୍ଷନବର୍ଣାତାଂ ପୁର୍ଣେନ୍ଦୁ ସଦୃଶାନନାୟ ॥ ୧୭  
ଲୋଚନଦ୍ଵୟସଂଯୁକ୍ତାମକ୍ଷେନ୍ଦୁକୃତଶେଖରାଂ ।  
ପ୍ରମୟ ସ୍ନେହଶୀଳାଂସ ଈଦମାହ ସ୍ଵଧାସ୍ଵଧଂ ॥ ୧୮

চন্দ্র উবাচ ।

উগবতি ভয়চ্ছেদে কাত্যায়নি চ কামদে ।  
 শরণ্যে ত্র্যম্বকে গৌরি বারায়নি নমস্তুতে ॥ ৭৯  
 ত্বমাদ্যা প্রকৃতিঃ প্রোক্তা ব্রহ্মাবিস্কুমহেশ্বরৈঃ ।  
 অর্চিতা সহদেবেন প্রসীদপরুমেশ্বরি ॥ ৮০  
 একৈবত্বং জগন্মুক্তি স্ত্রয়া সর্কমিদং ততং ।  
 ত্বয়া বিসৃজ্যতে বিশ্বং জগদেতচ্চরাচরম্ ॥ ৮১  
 ত্বং লক্ষ্মীত্বং হিসাবিত্রী সতীত্বং হি সুরেশ্বরি ।  
 পাহিমাং সর্কপাপেভ্যো ব্রহ্মমাং ত্রিদশেশ্বরি ॥ ৮২  
 অমং চতুর্বিধং স্বাদং রসৈঃ যড়ভিঃ সমন্বিতং ।  
 শিবভুক্তং প্রসাদখেৎ ভক্ষয়ামি প্রযত্নতঃ ॥ ৮৩  
 কুত্রতিষ্ঠতি দেবেশি দৈত্যকুঞ্জরকেশরী ।  
 কালিন্দীকলকল্লোলকোলাহলকুতূহলী ॥ ৮৪  
 দিব্যমাল্যাস্বরধরং দিব্যগন্ধানুলেপনং ।  
 চতুর্ভূজং চতুর্ভক্তং সার্কং শ্রিয়া বিরাজিতম্ ॥ ৮৫  
 ত্রক্ষ্মমিচ্ছামি দেবেশি কৃষ্ণং কমললোচনং ।  
 শঙ্খচক্র গদাপদ্য ধারিণং বনমালিনম্ ॥ ৮৬

উগবত্যাচ ।

শি বাজয়া যদাবৎস কাশীধামং গমিষ্যসি ।  
 তদা ত্রক্ষ্মসি গোবিন্দং পদ্যাননস্থশোভিতম্ ॥ ৮৭

आत्मानं निर्मलीकृत्य पशुश्यामानमात्मानि ।

वीरुसिद्धं शिवं माधुं सर्कानि परमात्मानि ॥ ८८

वीतरागभरक्रोधः सर्कजीवहितेरतः ।

माधवं तत्र चात्रेय तवज्ञानं त्वविद्याति ॥ ८९

सुखदुःखे समेरुद्धा कामुसङ्गल्लवर्जितः ।

तपसे केवलं तात तपश्चर हरिप्रिय ॥ ९०

व्यास उवाच ।

ब्राह्मणप्रमुखा वर्णाः सर्वे शृणुस्त्वमेवचः ।

अपूर्वते समयातं समयं कलिगोचरम् ॥ ९१

यथा चन्द्रस्तमोऽस्ति पापान्स्ति सवालकः ।

कलेर्वलं कलेःराज्यं तिरस्कृत्य प्रवर्कते ॥ ९२

धावंत्यसौ महाबली कालीघाटं दिवोपमं ।

गङ्गागर्भे कृतस्नानः सक्यादिनि समाचरेत् ॥ ९३

प्रविशति सुधीवालौ दानध्यान परायणः ।

पुरोहितं पुरस्कृत्य मन्दिरं हेमनिर्मितं ॥ ९४

तत्र देवीं समाराध्य शक्यातुलतेजसा ।

मूलमन्त्रं देवीसूक्तं जप्त्वा स्तुतिकार सः ॥ ९५

चण्ड उवाच ।

कालि कालि महाकालि कालिके कालनाशिनि ।

अन्नया वरदा देवि प्रसीद परमेश्वरि ॥ ९६



চতুর্ভুজে চতুর্ভুজে যুগ্মমালোপশোভিতে ।  
শঙ্খচক্রগদাপদধারিণী যোগিনী পরা ॥ ৯৭  
ত্বংহস্ত্রী পালয়িত্রীচ শিববন্ধ বিলাসিনি ।  
পাহিমাং সর্ষপাপেভ্যঃ শঙ্করপ্রাণহারিণি ॥ ৯৮  
কামক্রোধং পরাভূয় ছিত্বা মোভং সতেজসং ।  
ভাতি খড়্গঃ করেযস্ত্ব মোহাংপাতু স মামপি ॥ ৯৯  
পাদভারং বহেৎশিবো দৃষ্ট্বাত্বং যদি লজ্জসে ।  
শয়ণং কুরুদেবেশি ক্রোড়ে ভর্তুঃ প্রসীদমে ॥ ১০০  
দেহিশিরসি মেদেবি পাদপদ্যমনাময়ং ।  
যদ্ধনং গচ্ছিতং শিবে তদস্ত্বমে মহেশ্বরি ॥ ১০১

কালী উবাচ ।

গচ্ছবৎস যথাকাল মনুকূলা দিবৌকশঃ ।  
জ্ঞানমপেক্ষতে কৰ্ম্ম কৰ্ম্মং কৰ্ম্মসমুদ্ভবম্ ॥ ১০২  
দয়াদৃষ্টিপরোবিজ্ঞ হবলাষু সদাভব ।  
স্ত্রিয়ো মদুদ্ভবাঃ সর্ষাঃ মমৈব ভিন্ন যুক্তয়ঃ ॥ ১০৩  
গা হিংস্রাংসর্ষভূতানি ছন্দসাগীয়তে বচঃ ।  
আহারে ব্যবহারে চ স্মরনিত্যাং বিধৌস্থিতঃ ॥ ১০৪  
যৎকরোষিযদশ্মাসি যৎজুহোষি দদাসিষৎ ।  
তৎসর্ষং ব্রহ্মণেদত্বা ব্রহ্মণ্যেবাধিগচ্ছসি ॥ ১০৫

इयं लीला महेशेण शक्तिभक्त्या धीमता ।  
कृता यासुर संग्रामे तदस्तु तस्य गौरवम् ॥ १०७  
यथा चन्द्रो कुमुदतयाः नलीला भाङ्करो यथा ।  
तथा गुरुः पतिः स्त्रीनां स एव पूज्यतां त्रजे ॥ १०९

व्यासि उवाच ।

श्रुत्वा तं मधुरं वच शचन्द्रो हर्षमुपागमत् ।  
पुनरादृत्य देवीं स्वकर्म सिद्धये यथो ॥ १०८  
एकमभ्यर्च्य तां कालीं कलिकल्पा नाशिनीं ।  
पदत्रजे प्रथमो च यथादिष्टो महामतिः ॥ १०९

चक्षुश्च वैद्यनाथ दर्शनम् ।

हेमन्ते शरदस्तुरे शश्या पूर्णा वसुधरा ।  
प्रीतिं ददाति चात्रेये पञ्चा कर्दमवर्जिता ॥ ११०  
मार्तण्डेया तपो नैव वृष्टेरजश्रवर्षणम् ।  
क्लिप्ताति पर्याटस्तु तं बालकं हृद्रे वर्जितम् ॥ १११  
वारिपात्रं करोमात्रं कोपिनवशे सुन्दरम् ॥  
उत्तरीयं गृह्णित्वैकं चचार चावनीतले ॥ ११२  
त्रिंशत्तं देहरकार्थं शीतवस्त्रं वा भवम् ।  
शाकं शालोद्यादनैकेव समानं हृदि चिन्तयन् ॥ ११३  
तारकेशं प्रपूज्यादौ भक्तिश्रद्धा समन्वितः ।  
अच्छति वैद्यनाथाय रथेन चातिरंहसा ॥ ११४

प्रीत्या पुष्पाङ्गलिन्दद्वा व्याधिनाशाय चानघः ।  
गिरिशृङ्गं समीपम् मारुतरोह सकौतुकम् ॥ ११५  
तत्र पश्यति शृङ्गाङ्गे बाणलिङ्गं प्रतिष्ठितं ।  
अर्चितं मुनिभिर्नित्यं विल्वदल विभूतिभिः ॥ ११६  
मृदुल लतयाकीर्णं शचाञ्जमङ्गुकुञ्जनैः ।  
ददोर्हर्षं गिरिशृङ्गैश्च त्रुणैश्चिशोभितः ॥ ११७  
कोमलकमलप्रायं हृदयं सुखसंस्थितं ।  
तस्य जनयति स्मिप्रं कदम्बपुलकं वपुः ॥ ११८  
दृष्टिः पततिरमेयु विनानेषु वदाहते ।  
मेघमाला सुखन्दद्यां नीललोहितरङ्गिता ॥ ११९  
पादतले समेभूमौ रम्यहर्म्यगृहादिभिः ।  
विटपीविपनीपञ्क्त्या नगरी च सुशोभते ॥ १२०  
भानुरस्ताचलं याति मन्दं बहति मारुतः ।  
नृत्यति प्रकृतिसुभायां सोमागमं समीक्ष्य च ॥ १२१  
भ्रुवैर्बुधं साक्ष्यसौन्दर्यं चन्द्रोर्मो चङ्कलां निशिं ।  
न मुञ्चति तमोमयीं चातको वीरिदं यथा ॥ १२२  
दृष्टेमां प्रकृतेश्चित्रां श्रियं त्रिदिवदुर्लभां ।  
आनन्दे भासते बालो विश्वताम्रश्रमः शुचिः ॥ १२३  
प्रणम्य देवदेवेशं स्वकर्म्मोद्धारणप्रियः ।  
अवतीर्य बलादेव जगाम चाश्रमं पुनः ॥ १२४

গয়াতীর্থ দর্শনং ।

নির্গচ্ছতি যদা চন্দ্রঃ পুনঃ পর্যটনায় চ ।  
যোগীবৃন্দং পথিদৃষ্ট্বা হর্ষলেভে নিরাবিলম্ ॥ ১২৫  
তোষয়ন্ প্রণিপাতেন পরিপ্রস্নেন সেবয়া ।  
আত্মতত্ত্বং পরংতত্ত্বং যাচতে বৃহভাষয়া ॥ ১২৬  
যতীভিঃ ব্রহ্মচারীভিঃ ব্রহ্মধ্যান পরাক্রমৈঃ ।  
অভিনন্দিত কামায় চাশীর্বাদঃ প্রযোজিতঃ ॥ ১২৭  
এবং তুষ্টিঃ সবালেন্দ্র আজগাম গয়াপদং ।  
বিষ্ণুপাদং যতোদৃষ্ট্বা পরং হর্ষ মুপাগমং ॥ ১২৮  
গয়া শিরসি পাদাজং বিষ্ণোর্বিক্রমশীতলং ।  
অর্চয়েৎ পরয়া ভক্ত্যা ফল্লোদকেন মণ্ডয়া ॥ ১২৯  
তর্পণং পিতৃলোকানাং বিধায় মতিমান্তদা ।  
শিবঃকাশী শিবঃকাশী জপ্তেতি প্রযযৌ পুরঃ ॥ ১৩০  
কদা কাশ্যাং গমিষ্যামি কদাদ্রক্ষ্যামি শঙ্করং ।  
কদালীনৌ ভবিষ্যামি পাদাজে শিব শীতলে ॥ ১৩১  
ইতি হৃদস্থিতং বেগং ধারয়ন্ ধৃতিমান্ শিশুঃ ।  
কাশীযাত্রাঞ্জরেদ্ধীরঃ শিশিরোয়ং সমাগতঃ ॥ ১৩২  
পরিপক্বেশুশালনীভিঃ রঞ্জিতা চনকোদুগমৈঃ ।  
ধরিত্রৌ বিদধৌ শ্রিয়ং শিশিরে স্মনোহরে ॥ ১৩৩

অমৃতং শিশিরেব হ্লিমমৃতং সাধুদর্শনং ।

অমৃতমন্নমাতিথ্যং লক্কায়োগী স্খংব্রজেৎ ॥ ১৩৪

কেবলং ক্লিষ্টমাশ্বানং নিশায়াং মন্যতে স্খীঃ ।

শীতবস্তু বিনা বালো নিবসনু বিটপী হলে ॥ ১৩৫

ইথং রমিত শাস্ত্রাজ্ঞা বল্খুতীর মুপাগমং ।

পশ্যত্যশ্বখমেকঞ্চ বিশালং বিস্তৃতায়তম্ ॥ ১৩৬

তংপার্শ্বে বারিসংলগ্নে ভিক্কালক্লেনতাপসঃ ।

উপবিণ্য জুহোত্যন্নং যজ্ঞায় যজ্ঞবহ্নিজঃ ॥ ১৩৭

ব্রহ্মার্পণং ব্রহ্মহবিঃ ব্রহ্মার্থৌ ব্রহ্মণাহুতং ।

ব্রহ্মৈব তেন গন্তব্যং ব্রহ্মকর্ম সমাধিনা ॥ ১৩৮

ব্রহ্মাণ্যাচর কর্মাণি ব্রহ্মসংহৃষ্ট চেতসা ।

ব্রহ্মাণ্যাচরতঃ কর্ম সমগ্রফলদায়কম্ ॥ ১৩৯

চতুর্বর্গমভিঙ্গসি ব্রহ্মাধ্যানপরোভব ।

ব্রহ্মৈব সর্গসিদ্ধিদো রক্ষতি ব্রহ্মচাপদি ॥ ১৪০

সহযজ্ঞাঃ প্রজাসৃষ্ট্বা পুরোবাচ প্রজাপতিঃ ।

অনেন প্রসবিস্বধর্মেষবোস্ত্বিষ্টকামধুক্ ॥ ১৪১

বিষ্ণুপ্রীতিকৃতেচন্দ্রঃ হবিষা তণ্ডুলেন চ

যজ্ঞভাগং বিধায়ৈতৎ ব্রহ্মণেহসৌ নিবেদয়েৎ ॥ ১৪২

যজ্ঞশিষ্ঠং যদাবালঃ প্রাণেভ্যো দাতুমিচ্ছতি ।

বলাং প্রভঞ্জনোবাতি বৃষ্টির্বষতি নৈঋতাং ॥ ১৪৩

দিবসস্যার্কমেভাগে ক্ষুধার্তোবিনয়েন চ ।  
পচ্যমানং পুরঃস্থিতমন্নং নষ্টমবেক্ষ্য সঃ ॥ ১৪৪  
অভূদ্ব্যাকুলচিত্তস্ত্ব ক্ষুংপিপাসাসমাকুলঃ ।  
তিরশ্চকার চেশানীং বিশ্বেশীং যজ্ঞনাশিনীম্ ॥ ১৪৫  
ঝটিতি জগতাং ধাত্রী ছায়াং সম্পাদয়ন্তদা ।  
স্বখমেব্যং করোত্যন্নং দীনার্ভভয়বারিণী ॥ ১৪৬  
ইদমন্নং পুরোনীরং পীড়াভুক্ত্বা কুত্বহলী ।  
মহৎক্লমং মহৎক্লমং প্রাপ সঃ পরমাত্মনি ॥ ১৪৭  
বর্তুলাকারছায়াধঃ দৃষ্ট্বা জ্ঞানং সুরক্ষিতং ।  
সমস্তাং বায়ুরষ্টিশ্চ নোদ্বিজতি নিরাকৃতঃ ॥ ১৪৮  
হর্ষাতি হর্ষমালভ্য বিয়তি কারণং তদা ।  
অশ্বেষতে মহাতেজাঃ সহাস্যোমদগর্জিতঃ ॥ ১৪৯  
ন পশ্যতি মহেশ্বরীং ক্রীড়ায়াঃ কারণং ন সঃ ।  
ভর্গবত্যা কৃতকৈতৎ মত্তিরস্কার-পীড়য়া ॥ ১৫০  
মন্যমাণে ত্বয়িক্ষিপ্ৰং রুষ্ঠা সা পরমেশ্বরী ।  
অন্তরীক্ষেস্থিতা নিত্যা তাড়য়েৎ পুনরন্তসা ॥ ১৫১  
অহঙ্কারাৎ যতো বালো মন্যতে বিজিতেশ্বরী ।  
বজ্রাবাতঃ করোত্যেন মাকুলং শ্রোত্রচক্ষুষা ॥ ১৫২  
দেবাঃ নৃত্যন্তি গায়ন্তি স্বর্গে দিব্যাক্সনাশ্চতে ।  
পুষ্পবৃষ্টিমবেক্ষ্য হি মাঘে পুণ্যে ধরাতলে ॥ ১৫৩

वर्षति राशिराशीषां ब्रह्माविष्णुमहेश्वरां ।  
यदा रोदिति बालोसो "मा" इत्यर्कोक्तिमात्रया ॥ १५४  
तंस्थानं परमं रम्यं तद्दृश्यकातिमोहनं ।  
काशीयात्राप्रवृत्तोऽपि त्यक्तुं शक्नोति नानघः ॥ १५५  
"गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंश्रितं चेतः ।  
चिनांशुकमिवकेतोः प्रतिवातं नीयमानम्" ॥ १५६  
आत्तु कर्म पुनर्बालः साधयितुं समुत्सुकः ।  
राजपस्थानमाश्रित्य यथो वाराणशीमुखं ॥ १५७  
गते बहूतरे देशे ग्रामां ग्रामान्तरे पथि ।  
श्रुतिं लक्षा श्रुतमित्यां जगद्गात्रीं चतुर्भुजाम् ॥ १५८  
समेत्य चापरे तीरे गङ्गायाश्चापदेशके ।  
"काशी काशी" ध्वनिंकृत्वा परपारं प्रगच्छति ॥ १५९  
गङ्गामाल्म्य स्नात्वा च कृत्वा नित्यक्रियादिकं ।  
अर्चयति महाभागं श्लोति च विनयान्वितः ॥ १६०

गङ्गार्चनं । चन्द्र उवाच ।

"विष्णुपादांघ्र्यमस्तुते गङ्गे त्रिपथगामिनि ।  
धर्मद्रवीति विख्याते पापं मेहर जाह्नवि ॥" १६१  
भागीरथिनमामिहां हरमौलीविलासिनि ।  
ज्जीवसि किं मृताचासि गङ्गे धराविलम्बिनि ॥ १६२

উদ্ধৃত্য সাগরান্বীরা নপর্যাপ্তবলা যদি ।  
অর্চয়ন্ কিং ফলংনস্ত্রাং কাশীতলবিরাজিনি ॥ ১৬৩  
পুণ্যশীলংতপোবস্ত্রং ত্রাহা চেদসি গর্হিতা ।  
অধমোদ্ধরণং গঙ্গে মাহাত্ম্যং তেনযুজ্যতে ॥ ১৬৪  
কৃপাংকুরু স্বতস্তৃষ্ণা জাহ্নুবি ভক্তবৎসলে ।  
নাইমিহৈব শ্বাস্তামি যাবচ্ছন্দ্র দিবাকরো ॥ ১৬৫  
উত্তিষ্ঠোত্তিষ্ঠ দেবেশি সান্নিধ্যমিহকল্পয় ।  
সর্দ্বিং সর্গত্বিপুত্রোভ্যাং শিবেন মাংসমুদ্ধর ॥ ১৬৬  
জহু মুনিভয়াদেবি মত্তোভীতাসি স্তব্রতে ।  
অপত্যং মাং বিজানীয়াৎ নত্রসিষ্যে স্পৃশাম্যহং ॥ ১৬৭

গঙ্গাস্তবঃ ।

খরতরধারাং বহসি শোভনে  
সরসিজমালা নন্দয়তীহৃদ্যাম্ ।  
সুখমনুভূয় রমসে সূরিভিঃ  
'হরমম তাপং করুণাবারিভিঃ ॥ ১৬৮  
গগনে ধরণৌ ধবলে চরণৌ  
ইহতে লভতে তপসা মনুজঃ ।  
পাহিমামপি দুষ্কৃতদধ্বতনুং  
অধমোদ্ধরণে গুরুতা মহতাম্ ॥ ১৬৯



ব্রাস উবাচ ।

শ্রুতৈবং সাক্তং স্তোত্রং ভক্তিপূর্ণং সুরেশ্বরী ।

ক্লোড়ে কৃৎস্না নয়ংবালং বিশ্বামিত্র মুনের্গৃহং ॥ ১৭০

পুণ্যশীলা দেবারাধ্যা মুনিপত্নী ত্রিলোচনা ।

দাপ্পত্যপ্রেমসঞ্জাতশিশুবৃন্দসুশোভিতা ॥ ১৭১

অভিনন্দতিচারেয়ং সম্যাসেন সমাগতং ।

দদাতি চামৃতং তস্মৈ নানাশ্বাদ সমন্বিতং ॥ ১৭২

অন্নং জলমুপাদেয়ং দধি দুগ্ধহবিষুতং ।

আঙ্কণা মুনিনা পূর্বং প্রিয়ম্বদা পতিভ্রতা ॥ ১৭৩

সংপূজ্য গুরুবদেব মাশ্রমে তস্য তিষ্ঠতি ।

শান্ত্রমাশ্রিত্য বালোহসৌ বিশ্বেশ্বরং স্মরেৎসদা ॥ ১৭৪

তারাপতিস্তপোপুঞ্জস্তারিণীপ্রিয়বল্লভঃ ।

বিনোদয়তিচারেয়ং দয়াদ্ৰেচেতসা তদা ॥ ১৭৫

বিশ্বামিত্র উবাচ ।

স্বাগতং তে মিতাচারি সম্যাসং তেন যুজ্যতে ।

স্বকর্ম্মং কুরুচাত্রেয় যেন ধনাগমো ভবেৎ ॥ ১৭৬

বেশধারণমাত্রেণ সাধুশ্চেৎ ভুবি মানবঃ ।

কাকঃ কোকিলতামেতি চানুকৃত্য মধুস্বরম্ ॥ ১৭৭

চিত্তং বিশ্বেশ্বরোবেত্তি ভক্তিং কাকজতি শকরঃ ।

সম্বলং ভক্তিযোগতে মহেশ্বরো গ্রহিষ্যসি ॥ ১৭৮

চন্দ্র উবাচ ।

কাচভক্তিস্তপঃ কিম্বা বেত্তি তত্ত্ববিদাম্বর ।

সৰ্বং ত্রিলোচনাবেত্তি নবেত্তি চোগ্রতাপসঃ । ১৭৯

ধনলোভাদ্যদাদেব শ্রেয়ঃ কৰ্ম্মাশ্রয়োমতঃ ।

ভবতাপি গৃহংগত্বা স্বকৰ্ম্ম সমুপাশ্রিতাম্ ॥ ১৮০

উগ্রতপশ্চরন্দেব সৰ্বং পশ্যাসিনষ্ঠবং ।

ফলন্তিসাধুবেশাচচ খলেহপি সাধুনাং গুণাঃ ॥ ১৮১

যথাদ্রবেত তথাবেশে গুণক্রিয়াসমম্বরঃ ।

বিক্রমশ্চাসনে রাজ্ঞঃ দ্বিজো দানরতো যথা ॥ ১৮২

শিখা ত্রি উবাচ ।

ভাবাৎ সঞ্জায়তে বেশঃ ভাবোবেশেন কচিৎ ।

সূক্ষ্মদর্শী সদাপশ্যে দন্তুরযুভয়োঃপি ॥ ১৮৩

সাধুবেশং সমাশ্রিত্য পাপঞ্চরতি মানবঃ ।

বেশস্য গৌরবং রক্ষ ততো বৎস সমাহিতঃ ॥ ১৮৪

জ্ঞানমীশ্বরীভক্তিশ্চ তপো নিষ্ঠা দমঃশমঃ ।

তাপমে সন্তুবোযাতি ব্রাহ্মণে চাতি নিশ্চলে ॥ ১৮৫

“শ্রেয়ং যত্রংপ্রবক্ষ্যামি যজ্জাত্বামৃতমশ্নুতে ।

অনাদিগং পরংব্রহ্ম ন সত্তমাসহচ্যতে ॥ ১৮৬

সৰ্বতঃ পানিপাদাস্তং সৰ্বতোহকিণিরোমুখং ।

সৰ্বতঃ শ্ৰুতিমল্লোকে সৰ্বমাস্ত্যতিষ্ঠতি ॥ ১৮৭

सर्केन्द्रियगुणाभासं सर्केन्द्रिय विवर्जितं ।  
असक्तं गुणभूतैव निगुणं गुणभोक्तृ च ॥ १८८  
बहिरस्तु च भूतानामचरं चरमेव च ।  
सूक्ष्मात्तदविज्ञेयं ह्यसं चान्तिके च तं ॥ १८९  
अविभक्तं भूतेषु विभक्तमिव च स्थितं ।  
भूतभर्तृ च तज्ज्ञेयं त्रिसु प्रभविषु च ॥ १९०  
ज्योतिषामपितज्ज्ञोति सुमसः परमुच्यते ।  
ज्ञानं ज्ञेयं ज्ञानगम्यं हृदिसर्वस्य विष्ठितम् ॥ १९१  
इति क्षेत्रं तथाज्ञानं ज्ञेयक्षेत्रं समासतः ।  
अदभक्त एतदिवक्तव्यं मन्दावायोपपद्यते ॥ १९२  
“देवद्विजगुरुप्रार्थपूजनं शौचमार्ज्जरं ।  
ब्रह्मचर्यमहिंसा च शारीरं तप उच्यते ॥ १९३  
आयुसत्वबलारोग्य सुखप्रीतिविवर्द्धनाः ।  
रक्षाःशिक्षाः स्थिराहृदया आहाराः सात्त्विकप्रिया” ॥ १९४  
विदित्वा मूलसूत्रानि ब्रह्मतत्त्वपराणि च ।  
तपश्चरन् ऋणंधीरं श्रद्धा विश्वेश्वरं विभुम् ॥ १९५  
देवीभक्तं महासत्त्व ज्ञानामित्वां विशेषतः ।  
ब्रह्मिण्येदृष्टमाश्चर्यां धीरं पर्यटने पथि ॥ १९६

1756/15

ব্যাস উবাচ ।

ইথং পৃষ্ঠো মহাত্মানং ভক্তিমান্ সরলোদ্ভিজঃ ।  
সৰ্গং নিবেদয়ামাস বল্ধুতীর ক্রিয়াদিকং ॥ ১৯৭  
ব্রহ্মার্চিতমনোবুদ্ধিঃ সাক্ষাৎকারেপ্‌সয়া তদা ।  
স্মরেদ্বিষুং জপেনমন্ত্রং ব্রহ্মণ্যেব সদারমেৎ ॥ ১৯৮  
কেদারেশং প্রপূজ্যাদৌ বিশ্বেশ্বরং ত্রিযম্বকং ।  
অর্চয়তি মহাকালীং চাম্পূর্ণাং চতুভূজাম্ ॥ ২৯৯  
এবং কাশীপুরে দিব্যে ত্রিশূলোপরিসংস্থিতে ।  
শিবস্ত্র্য বিমলানন্দং লেভে সাধুরহর্নিশম্ ॥ ২০০  
ঘাটে মনিকর্ণিকায়া ঋশ্বমেধে মহাফলে ।  
অর্চয়েদধুনা দেবান্ স্নাত্বা গঙ্গাজলেঃ সুখম্ ॥ ২০১  
সুবর্ণখচিতং রম্যমন্নপূর্ণা প্রতিষ্ঠিতং ।  
দৃষ্ট্বাহর্ন্যং প্রহস্যাসৌ স্তোতিচ বিশ্বমাতরম্ ॥ ২০২  
মার্কণ্ডেয়ং প্রপূজ্যাত্‌ চণ্ডীং পঠতিভক্তিতঃ ।  
অর্চয়তি মহাদেবং সগণাক মহেশ্বরীম্ ॥ ২০৩

অন্নপূর্ণার্চনং । চম্প উবাচ ।

অন্নপ্রাণাঃ কলোজীবা অন্নায়ত্নাং ভজীতবৈ ।  
অন্নং লব্ধ্বা প্রহস্যান্তি কিমন্যৎ প্রার্থয়ে পুনঃ ॥ ২০৪  
বিশ্বেশ্বরী মহামায়ে জগদ্ধাত্রী চতুভূজে ।  
অন্নং প্রবর্কয়ন্ত্যং ধন্যাত্নং যদিমন্যসে ॥ ২০৫

( २७ )

नाभिनन्दामि मातङ्गा मङ्गं मन्त्रेण निष्फलं ।  
देवभुङ्क्तं नचेदन्नं यज्जाय नच वर्तते ॥ २०६  
प्रसौददेवदेवैशि सर्कदेव नमस्कृते ।  
देवान्भृपुष्ययज्ञेशि तेषु दयापराभव ॥ २०७  
अन्नायत्नां न वाञ्छामि भिक्षान्नं प्रचूरं मम ।  
ज्ञानाय देवधर्माय पूजयामि वरानने ॥ २०८  
जीवाधर्मरताः सन्तु देवाः सन्तु हविर्भुजः ।  
बभूवुरा पवित्रास्तु पापतापविवर्जिता ॥ २०९

व्यास उवाच ।

अन्नपूर्णा परितुष्टा वरं ददौ विमानतः ।  
ज्ञानं गुहातिगुह्यं च प्राप्सिनात्रिसंशयः ॥ २१०  
देवेन्द्रं मौलिमन्दारं मकरन्दकणारुणं ।  
प्रणम्यादौ प्रयत्नेन विघ्ननाशकरं विभुम् ॥ २११  
नमश्चकार शान्ताय कारणत्रयहेतवे ।  
गङ्गाजलैः स्रुपुष्पैश्च दद्या विष्णुर्गौलिम् ॥ २१२  
अथ विश्वेश्वरं स्तोति लिङ्गिनश्च पिनाकिनः ।  
विष्णुपालं जगन्नाथं चिदानन्दसदाश्रयम् ॥ २१३  
देवगङ्गर्करम्यानि स्तोत्रान्मरुपमानि च ।  
चन्द्रकर्थां विनिःसृत्य कल्पन्ते ह्यमृतसुदा ॥ २१४

চন্দ্র উবাচ । মহিम्नঃস্তবঃ ।

“মহিम्নঃ পারস্তে পরমবিভূষো যদ্যসদৃশী  
স্তুতি ব্রহ্মাদিনামপি তদবসন্নাস্তুয়িগিরঃ  
অথাবাচ্যঃ সৰ্ব্বশ্ৰমতিপরিণামাবধিগুণন্  
মমাপ্যেষঃ স্তোত্রে হর নিরপবাদঃ পরিকরঃ ॥ ২১৫

অতীতঃ পস্থানং তবচ মহিমা বাঙ্মনসয়ো  
রতদব্যাবৃত্ত্যা যংচকিতমভিধন্তে শ্ৰুতিরপি  
সকশ্চ স্তোতব্যঃ কতিবিধগুণঃকশ্চ বিষয়ঃ  
পদেত্বর্কীচীনে পততিনমনঃ কশ্চ নবচঃ ॥ ২১৬

অজ্ঞানানো লোকাঃ কিমবয়ববস্তোহপি  
জগতামধিষ্ঠাতারং কিং ভববিধিরনাদৃত্যভবতি  
অনীশো বা কুর্য্যাৎ ভুবনজননেকঃ প্রতিকরং  
যতো মন্দাস্ত্রাং প্রত্যমরবর সংশেরতইমে ॥ ২১৭

এযী সাংখ্যাং যোগং পশুপতিমত্তং বৈষ্ণবমিতি  
প্রভিরে প্রস্থানে পরমিদমদঃ পথ্যমিতিচ  
রুচিনাং বৈচিত্র্যাদ্ভুকুটীলনানাপথযুধাং  
নৃণামেকো গম্যস্তুমসি পয়সামবগ ইব ॥ ২১৮

বহুশরজসে বিখোংপত্তৌ ভবায় নমোনমঃ  
স্বগকৃতে সত্বস্থিত্য যুড়ায় নমোনমঃ

প্রবলতমসে তৎসংহারে হরায় নমোনমঃ  
প্রমহমি পদে নিস্ত্রেণ্ডেণ্যে শিবার্য নমোনমঃ” ॥ ২১৯

ব্যাস উবাচ । দেব্যাবির্ভাব ।

স্তৌত্রৈরেবশ্বিধৈর্বাণোবহুভিঃ স্মনোহরৈঃ ।  
তোষণনাশুতোষণহি প্রতিদিনং স্মখংনয়েং ॥ ২২০  
আদ্যাংশবাসনাং দেবীং পুণ্যকাশীবিরাজিতাং ।  
সমভ্যর্চ্য মমায়াতি যথাকালং নিজাশ্রমম্ ॥ ২২১  
ত্রবং বিচরতস্তস্য কাশীপুরেপরাঅুনি ।  
আবির্ভবতি দেবেশী নিশাভাগে স্বমন্দিরে ॥ ২২২  
দৃষ্ট্বাতাং জগতাংধাত্রীং জোতির্ময়ীং চতুর্ভূজাং ।  
নিরঞ্জনাং নির্ক্লিকারাং পপ্রচ্ছ বিনয়াশ্বিতঃ ॥ ২২৩.

চন্দ্র উবাচ ।

প্রসন্নাসি মহেশিত্বং কিং করোমি বদস্বমে ।  
ধন্যোহং কৃতকৃতোহ মাগতাসি যদা গৃহম্ ॥ ২২৪  
অজ্ঞানে জ্ঞানদানেন শক্রহিংসানিবারণাং ।  
উপকারং কৃতংজন্মে তেনাহং ক্রীণিতস্বয়া ॥ ২২৫  
অহমিতি যদজ্ঞানাং ব্যাস্ততমধুনাযয়া ।  
তদ্ধত্বা তব পদাজে লয়ংকুরুলীলাপ্রিয়ে ॥ ২২৬  
আবাহনং ন জানামি ন বাঞ্ছামি বিসর্জনং ।  
পূজনং নৈব জানামি ক্রুহিমে কিংকরোম্যহং ॥ ২২৭.

পাপোহং পাপকর্মাহং পাপাত্মা পাপসম্ভবঃ ।

ত্রাহিমাং সর্ষপাপেষ্যঃ সর্ষপাপবিনাশিনি ॥ ২২৮

কস্ত্বাং বেত্তিতত্ত্বেন মাতর্জ্জ্যতিকঃ পুনঃ ।

মন্ত্রানিকানি বা দেবি চোপচারঃ কথংনুবা ২২৯

চন্দ্রসূর্য্যগ্রহাদ্যাশ্চ দেবাদ্যাঃ প্রাণধারিণঃ ।

স্ব লসূক্ষ্ম পদার্থাশ্চ দৃশ্যস্তে যেচভুতলে ॥ ২৩০

সৃজসিত্ত্বমুপাদানৈঃ কৈস্তান্ বেদ্বিনতত্ত্বতঃ ।

কথং রী রচসে বিশ্বং চালয়সি কথংনুবা ॥ ২৩১

অত্যাশ্চর্য্যং ত্বমেবাহ চাশ্চর্য্যবং ক্রিয়াতব ।

আশ্চর্য্যক্কাণ্ডঃ সৃষ্টিঃ জড়জীববিমিশ্রণা ॥ ২৩২

ত্বমেব পরমামায়া মনবুদ্ধেরগোচরা ।

মায়াতীতা কথংমাতঃ মাযয়া রচসে জগৎ ২৩৩

প্রসীদ জগতাংধাত্রী সচ্চিদানন্দরূপিণি ।

ত্রানংকুরু দয়াশীলে পাতুমাংত্রিদিবেশ্বরী ॥ ২৩৪

অবিদিততনুরাগে বিশ্বমূর্ত্তির্মহেশি ।

অবিদিত গঠনোপাদানদেহাবলম্বি ।

পদসরসিজয়ুগ্মং চারুচন্দ্রবিজয়ি ।

শিরসি সরলমতে দেহিমে সৃষ্টিধাত্রী ॥ ২৩৫



( २१ )

व्यास उवाच ।

तत्र चिन्तयत्सुस्यञ्जानविह्वलचेतसः ।  
पश्यात्तत्र चन्द्रस्य तत्रैव सासुरधीयत ॥ २७६  
यथादृष्टं यथापृष्टं सर्गनिवेद्य बालकः ।  
मुनये हर्षसङ्घः शास्तोभूत् तर्पसे स्थितः ॥ २७७  
श्रुतमद्य भवद्विषं कर्मदेवप्रयोजितं ।  
कृतं चन्द्रेण दिव्यं ह्यदभूत् लोमहर्षणम् ॥ २७८  
तत्पातु नः पृथिवीं युष्माकं महाभयात् ।  
करोतु कोशलं बालः प्रक्रियार्कोशलात्त्रिकः ॥ २७९

देवा उचुः ।

धन्या माता सुगर्भिणी बालकस्य महीतले ।  
धन्योऽहो बालकोऽज्यैः चिरञ्जीवेऽसकोशलम् ।  
यन्नलभ्यं यज्जदानैस्तपसा कठोरेण वा ।  
तदस्माकं सुलभ्यं यातं बालश्रमोदमात् ॥ २८०  
अभिनन्दय धीरेन्द्र मभिसिखय निश्चलेः ।  
गङ्गाजलैस्तथाभोगैरे येन बालः सुखं व्रजेत् ॥ २८१

व्यास उवाच ।

इत्थं देवगणैस्तुष्टै रान्निर्भिरभिनन्दितः ।  
पूजयेत् बालको देवान् काशीधामे ह्यवस्थितान् ॥ २८२

इन्द्रं सूर्यां वरुणं ब्रह्माविष्णुमहेश्वरान् ।  
अर्चयेत् शीतलां देवीं शांतिमयीं सचन्द्रमां ॥ २७३  
सुरमेव मन्दिरं तत्र गङ्गा सैकत सन्निधौ ।  
पश्यान् गुणनिधिं कृष्णं परंब्रह्मे नियोजितं ॥ २७४  
संपूज्य देवदेवेशं स्तोत्रैश्च विनयेन तम् ।  
कथं ब्रह्मावनं त्यक्त्वा यथुरां त्रिदशोक्तमां ॥ २७५  
समागत ईहैवङ्गं पुत्रकलत्रवर्जितः ।  
मनसा किं विचार्या वा तिष्ठसि शिवसन्निधौ ॥ २७६  
भवभारं वह्नित्यं दूरवन्हां गतो यदि ।  
त्यजभारं सुखं जीव त्यागो हि सात्त्विकः श्रुतः ॥ २७७  
अनुबन्धं कर्मानि देहिनः कर्मसन्निधौ ।  
इति वीक्ष्य महादेवः शयाने रमते सदा ॥ २७८  
स ब्रह्मं कुरु कर्मानि कर्मश्रेष्ठमकर्मानां ।  
कदापि न दहेत्तापः कुरु कर्म तथा वधं ॥ २७९  
किं नु ब्रह्मिणि देवेन्द्र चातीते तमसां ह्यसि ।  
सर्वज्ञोऽपि महाभाग तमसि लीयसे कथं ॥ २८०  
देहि ज्ञानमज्ञाने च रक्ष पाहि च सर्वदा ।  
विना ज्ञानप्रवाहेन राज्यं कोशलं कुतः ॥ २८१  
शास्त्रां परतरं नास्ति ज्ञानस्य कारणं ह्यसि ।  
यज्ञां परतरं नास्ति कर्ममणिवीनामिह ॥ २८२

প্রসীদ যজ্ঞভাগেশ ত্রীতিস্তে যজ্ঞ বৈশ্বতঃ ।  
জীবা যজ্ঞরতাঃ সন্তু যতঃ স্বর্গং স্থনিশ্চিতম্ ॥ ২৫৩  
যথাপূরা তথৈদানীং জ্ঞানংদহ্যামহীতলে ।  
কুরুরাজ্যং গৃহানার্ধ্যং বৈরাগ্যং তেনযুজ্যতে ॥ ২৫৪  
বৈরাগ্যং শিবসৌন্দর্যং বৈভবং তস্মধীমতঃ ।  
কর্মযজ্ঞেশ্বরে নৈতং তস্মিন্নেব স্থশোভতে ॥ ২৫৫  
কুত্ররামো মহাভাগঃ কুত্র বা পবনায়জঃ ।  
কলিরাজ্যবিনাশায় গুরুভক্তৌ হিকল্পতঃ ॥ ২৫৬

শ্রীকৃষ্ণ উবাচ ।

স্থখং জীব সতীসূত প্লাঘ্যস্ত্বং দ্বিজনন্দন ।  
মহামায়াপ্রসাদেন জ্ঞানং গচ্ছতু নিত্যশঃ ॥ ২৫৭  
সর্বংকালবশাত্তাত দৈবচক্রেণ চেষ্টিতং ।  
অবস্থাস্তুরমাগত্য নিত্যমিহৈবতিষ্ঠতি ॥ ২৫৮  
দৈবং পুরুষকারশ্চ কালশ্চ শরীরং মনঃ ।  
ইন্দ্রিয়ানি ভবন্তীহ কারণং কর্মযোগিনাম্ ॥ ২৫৯  
কর্মত্র্যক্রোস্তবং বিদ্ধিত্র্যক্রসমুদ্ভবং ।  
কর্মযোগং সমাপ্রিত্য ত্র্যক্রণ্যেব ততোরম ॥ ২৬০  
সর্গদা পশ্যতিজ্ঞানী হ্যভেদং শিবরাময়োঃ ।  
জ্ঞানং বৈরাগ্যমূলংহি জীবানাং মোক্ষকারণম্ ॥ ২৬১

नवैराग्यां परंताग्यां नवोधां परमः सथा ।

नहरेः परतज्जाता विद्विषेवः सुधीभव ॥ २७२

अतन्ते वक्ते धूर्ते ज्ञानं वपुः कलं मुक्तिं ।

दुःखः कौरवाणां दंशनां किं निवर्तते ॥ २७३

दुःखा कर्मफलं जीवो वैराग्यां लभते यदि ।

उपमाचातितीत्रेण ब्रह्मज्ञानं लभेत्तदा ॥ २७४

ब्रह्मज्ञानं तथातत चात्मानं महाधनं ।

सद्व्यो लभते धीरः गुरुकृपाबलेन हि ॥ २७५

न दम्बबलदृष्टानां कामक्रोधवशीनृणां ।

धनदृष्टानुलोपानां तद्व्यज्ञानं प्रजायते ॥ २७६

आत्मसंयमं प्राप्य गुरुसेवाकृपाधनं ।

मुक्तः पूरकृतापापां परमेशं लभेत्तरः ॥ २७७

जातशुद्धिः सुधाः कृवः कर्ममुत्तमं च ।

सुधाः कर्मणि सकेते धर्माधर्म प्रदर्शिनः ॥ २७८

सुतः स एव जातेऽपि कीर्तिधनं न विद्यते ।

सुतः स एव सिद्धेऽपि यो न हरिभूपामते ॥ २७९

यथा भवान् तथा वयं वद्म विधिना शाश्वता ।

कलानि हेतुजातानि लभेन्नेहे निरन्तरं ॥ २८०

मोताग्यां यदि वा देवो देहोद्धरणसकमः ।

कर्मकृद्दिनेर्हि देहकृत्कोशलं तवे ॥ २८१

“নগুরোরধিকং তত্ত্বং নগুরোরধিকং তপঃ ।  
তত্ত্বজ্ঞানাংপরং নাস্তি তস্মৈ শ্রীগুরবে নমঃ ॥ ২৭২  
নগুরোরধিকং নগুরোরধিকং ।  
নগুরোরধিকং নগুরোরধিকং ।  
মমশাশনতো মমশাশনতঃ ।  
মমশাশনতো মমশাশনতঃ ॥” ২৭৩

ব্যাস উবাচ ।

এবং কৃষ্ণেন সংবুদ্ধ শচন্দ্রোগচ্ছতি গৌরবং ।  
প্রকথ্য শ্ৰোতিদেবেশং কৃতাজ্জলিপুরুঃসরং ॥ ২৭৪

চন্দ্র উবাচ ।

প্রসীদ মরি দেবেন্দ্র দিব্যজ্ঞানগুণাকর ।  
তমোরাশিং সদাদক্ষা মামুদ্ধর শচীমুত ॥ ২৭৫  
কিংকর্ম কিমকর্মেতি ন জানামি তপোধন ।  
কর্মসঙ্গসমাশঙ্কঃ স্থখী কথং ত্বাম্যাহম্ ॥ ২৭৬

শ্রীকৃষ্ণ উবাচ ।

কিংকর্ম কিমকর্মেতি কবয়োহপ্যত্র মোহিতাঃ ।  
কর্মভ্যাগাৎ কথং তাত প্রাণধারণসম্ভবঃ ॥ ২৭৭  
স্থখং দুঃখং সদাভ্যঙ্গং চিত্তবৃত্তিক্রিয়াগুণং ।  
কর্মবিজ্ঞানমাস্রিত্য কুরুকর্ম বিধৌহিতঃ ॥ ২৭৮

( ७२ )

চন্দ্র. উবাচ ।

কস্ম'জ্ঞানমহেশস্ত্বং কস্ম'ণ্যেব সদাস্থখী ।

করিষ্যে বচনংদেব সঙ্গং লজ্জা তবৈবহি ॥ ২৭৯

অনভ্যস্তানীতিং সরলমতিমহো হতধিরং ।

দয়াদৃষ্ঠ্যা রাধারঞ্জন হরসূত বিমলধীঃ ।

করোষিষ্ণুং জ্ঞানাক্কলুষগতং গিরিবহমাং ।

ভজামিহ্মাং দেবং ভজনবিরহিতঃ সুরগুরো ॥ ২৮০

শ্রীধরং রাধারমণমাদিদেবং ।

চারুলৈপৈশ্চর্চিত্তনুমীশং ।

জ্ঞানায় ধীমন্তং নমামি পুনস্ত্বাং ।

পাতুমাং হীনং সুরবরসদ্ভিষ্চ ॥ ২৮১

করকিশলয়বেণুশ্চক্রপানিমুরারিঃ ।

হুকুলবসনশোভি শ্যামলঃশাস্তমূর্তিঃ ।

স্কটসরসিজকাস্তিনিদ্ভিতশশধরঃ ।

জয়তু জয়তু দেবঃ পাতুমাং ত্রিগুণভূং ॥ ২৮২

নানারূপধরং দেবং নানারছোপশোভিতং ।

জনর্দিনং জগন্নাথং নমাম্যাবিভূতয়ে ॥ ২৮৩

“ভ্রমকরং পরমং বোদিতব্যং ।

স্বপ্নপরংনিধানং ।”

স্বমব্যয়শাশ্বতধর্ম্যগোপ্তা ।

সনাতনস্তং পুরুষো যতো মে ॥ ২৮৪

ব্রাহ্ম উবাচ ।

বাসুদেবং প্রপূজ্যামৌ চন্দ্রঃ সংলক্ষ্যমানসঃ ।

পিহ্ললোকং পরিদ্রক্ষুং গচ্ছতি নিজমন্দিরম্ ॥ ২৮৫

শান্তিনিকেতনং প্রাপ্য বন্ধুভিক্ষাতিভিস্তদা ।

চতুর্ভুজাং সমারাধ্য ধীরো হৃদ্যতি শাশ্বতীম্ ॥ ২৮৬

গুরুকুলোদ্ভবো বিপ্রো দত্তবলসমস্থিতঃ ।

সমায়াতি তদাত্তত্র গুরুশ্ৰেয়সায় চ ॥ ২৮৭

সদালাপপ্রসঙ্গেন বর্ততে গুরুণাসহ ।

শাক্তাভিষেক কৰ্ম্মাণি তং পৃচ্ছতি চ চন্দ্রমা ॥ ২৮৮

নাভিবাচ্য ক্রিয়ামূলং গর্বিতো বিপ্রনন্দনঃ ।

দেবীমাদ্যাং কুমস্ত্রেণ নিত্যং পীড়য়তি তদা ॥ ২৮৯

মৃতপ্রায়শ্চ সংগ্রামে বিশ্বাসেনৈব চন্দ্রমা ।

ব্যাকুলঃ সন্ স্মরেন্নাতাং বিশ্বধাত্রীং চতুর্ভুজাং ॥ ২৯০

যথা বারাগসৌধামে তথৈবেহ স্বমন্দিরে ।

আবির্ভবতি দেবেশী ভক্তসংরক্ষণায় চ ॥ ২৯১

চতুর্ভুজা জগদ্ধাত্রী সংস্বরূপা নিরঞ্জনা ।

বিবসনা মহামায়া জ্যোতির্ময়ী দিগম্বরী ॥ ২৯২

भूमौ निपातितं चन्द्रं रक्तं तनयं पुनः ।  
गुरुहस्तां विजित्येनं तदुबकोपरिसंस्थिता ॥ २९३  
दृष्ट्वा मातां महेशींतां भक्तुरक्तगतंपरां ।  
मकाङ्क्षति पुनश्चन्द्रं अभिषेकं गुरुकृतं ॥ २९४  
मातरं पुनरादृत्य पित्रे निवेद्य भावतः ।  
परित्यज्य गुरुंशानं बालः कानीं परिव्रजेत् ॥ २९५

चन्द्र उवाच ।

मातर्दुर्गे भूवनजननी विश्वधात्री महेशी ।  
रक्ताहीनं हरपदरथे रक्तसिद्धं दयाद्रा ।  
स्तानंभक्तिं विदधसिन्ने ह्यमोहिनिदिव्ये ।  
काले काले कुरुचक्रुणां रक्त्यां जगदम्बे ॥ २९६

व्यास उवाच ।

राजा कानीपुत्रे तिष्ठेत् राजेन्द्रो धर्मनन्दन ।  
धर्मं भजति नित्योऽसौ धर्मेण च प्रवर्द्धते ॥ २९७  
लक्षा चन्द्रं तपोवस्तुं रम्यहर्ष्ये सुखंस्थितः ।  
प्रीणाति पुत्रवसित्यां दानैर्भोगैः प्रयत्नतः ॥ २९८  
दुष्टोऽसौ भजते नित्यं लक्ष्मीनारायणं विदुः ।  
प्रीतिस्तः सदा लापैः रमते विप्रनन्दनः ॥ २९९



( ৩৫ )

চন্দ্র উবাচ ।

ক্রুহি তাত পুনর্বক্ষ্যে স্বধী কশ্চ মহীতলে ।  
বার্তা পস্থা কিমাশ্চর্য্যং ভবন্তি কিমু ভারত ॥ ৩০০

ধর্ম্মপুত্র উবাচ ।

আশ্রমে রমতে নিত্যমিচ্ছধ্যান পরায়ণঃ ।  
ঈশ্বৰী মোদতে তাত শাকভাগং পচত্যপি ॥ ৩০১  
নিত্যমুদেতি সূর্য্যোহসৌ গচ্ছত্যাযুনিরস্তুরং ।  
কালো হরতি ভূতানি বার্তা চেয়ং রমাকিমু ॥ ৩০২

“বেদাবিভিন্নাঃ স্মৃতয়ো বিভিন্নাঃ  
নাসৌমুনির্যস্যমতং ন ভিন্নং ।  
ধর্ম্মশ্চ তদ্বৎ নিহিতং গুহায়াং  
মহাজনো যেন গতঃ সঃপস্থা ॥ ৩০৩

অহন্যহনি ভূতানি গচ্ছন্তি যমমন্দিরং ।  
শেষাঃ স্থিরত্বমিচ্ছন্তি কিমাশ্চর্য্যমতঃ পরম্” ॥ ৩০৪

ব্যাস উবাচ ।

এবং বিচরতস্তস্ম কালোভূৎ সন্নিহিতো যদা ।  
ত্যক্ত্বা দেহংস্বরনৃবিষ্ণুং বিষ্ণুলোকং জগামসঃ ॥ ৩০৫

সম্পূর্ণোয়ং গ্রন্থঃ ।





